

ΤΑΞΗ: Β΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ/ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Ημερομηνία: Δευτέρα 4 Ιανουαρίου 2016

Διάρκεια Εξέτασης: 2 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

- A.¹ Η αρθρογράφος πραγματεύεται το θέμα της κρίσης στην ελληνική τηλεόραση. Αρχικά, αποδίδει τα χαμηλά ποσοστά τηλεθέασης και την κυριαρχία προγραμμάτων ευτελούς ποιότητας στην προγενέστερη παρακμή των ιδανικών και στη σταδιακή στροφή προς τον υπέρκαταναλωτισμό και το τηλεοπτικό υπερθέαμα. Στη γενικότερη κρίση, βέβαια, συνέβαλαν οι τυποποιημένες επιλογές της τηλεόρασης που απομακρυσμένες από έναν εθνικό σχεδιασμό, υπηρέτησαν σχέσεις συμφέροντος, εξέφρασαν παρωχημένες αντιλήψεις και αγνόησαν τους σύγχρονους κανόνες της οικονομικής και πνευματικής εξέλιξης. Όλα αυτά συμβαίνουν στο στάσιμο ελληνικό τηλεοπτικό τοπίο, το οποίο διαιρεί το κοινό σε παραδοσιακό και απαιτητικό, ενώ τα παγκόσμια μέσα ενημέρωσης εξελίσσονται και ανανεώνονται με τη συνδρομή του διαδικτύου. Καταλήγει πως η απροσχεδίαστη τηλεοπτική λειτουργία απέτυχε να θέσει τους κανόνες αντικειμενικής πληροφόρησης που αποτελούν το θεμέλιο της δημοκρατίας.
- B1. Η ελληνική τηλεόραση αδυνατεί να εξελιχθεί, ώστε να αποτελέσει το βασικό μοχλό του δημοκρατικού πολιτεύματος. Συγκεκριμένα, δεν κατόρθωσε να καθορίσει τις αρχές και αξίες που θα καλλιεργήσουν την αντικειμενική ενημέρωση και θα διευρύνουν το πλαίσιο διαλόγου και ορθής πληροφόρησης. Δέσμια των συμφερόντων και της πολιτικής εξάρτησης, οδηγήθηκε στη χάλκευση ειδήσεων και στην αλλοίωση της αντικειμενικότητας. Παρέμεινε προσκολλημένη στις παρωχημένες αξίες του πελατειακού κράτους αδυνατώντας να πραγματοποιήσει το σύγχρονο ποιοτικό άλμα που θα την καθιστούσε δικλείδα πρόαψισης και ορθής λειτουργίας της σύγχρονης δημοκρατίας.
- B2a.² Η πρώτη παράγραφος του κειμένου αναπτύσσεται με τη μέθοδο των παραδειγμάτων. Ειδικότερα, η συγγραφέας αναφέρει συγκεκριμένα παραδείγματα ξένων τηλεοπτικών σειρών που προβλήθηκαν στο διαδίκτυο και στη συνδρομητική τηλεόραση («Girls, House of Gards, Sherlock, Game of

¹ Έκφραση –έκθεση Γενικού Λυκείου τεύχος Β σελ.262-265

² Έκφραση –έκθεση Γενικού Λυκείου τεύχος Β΄, σελ.63

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2016
Α΄ ΦΑΣΗ

E_3.Nλ2Γ(α)

Thrones, Downton Abbey»). Με τη χρήση των παραδειγμάτων προσδίδει αξιοπιστία στο λόγο της καθιστώντας το κείμενο πιο άμεσο και παραστατικό στο ευρύ κοινό.

Δομικά στοιχεία της δεύτερης παραγράφου

Θεματική περίοδος: Είναι αλήθεια ότι... να ανακάμψει.

Λεπτομέρειες: Σε αυτήν αντανακλώνται... τη δήθεν πρόοδο.

Κατακλείδα: Κάπως έτσι μπερδέψαμε... Για την ακρίβεια την ταυτίσαμε.

B2β.³ Φράσεις με σχόλιο της αρθρογράφου:

- Ζήσαμε έναν **σκληρό** τηλεοπτικό χειμώνα, με **λυσσώδεις** μάχες για μικροποσοστά τηλεθέασης σε **παγωμένα τοπία**
- Σε αυτήν αντανακλώνται και **μάλιστα** με την **πιο άγρια μορφή τους** όλα τα **συσσωρευμένα** προβλήματα και ελαττώματα της εποχής που προηγήθηκε.
- Αντιθέτως, στα μεν τηλεπαράθυρα **αποθεωνόταν το πελατειακό κράτος** με μεσάζοντες **τους τηλεαστέρες** των πάνελ

Φράσεις με αντικειμενικό ύφος

- Ζήσαμε μια τηλεοπτική πραγματικότητα με διενέξεις των καναλιών για την επίτευξη υψηλών ποσοστών τηλεθέασης.
- Σε αυτήν αντανακλώνται όλα τα προβλήματα και ελαττώματα της εποχής που προηγήθηκε.
- Αντιθέτως, στα τηλεοπτικά παράθυρα αναπτύσσονταν σχέσεις συμφέροντος με τη μεσολάβηση των διασημοτήτων της τηλεόρασης.

Γ1.⁴

- Η σύγχρονη τηλεόραση κατόρθωσε με **ιλιγγιώδη ταχύτητα** να υποβαθμίσει τις εκπομπές ποιοτικής ψυχαγωγίας και να στραφεί στην εμπορευματοποίηση.
- Σε μια εποχή **υπερκαταναλωτισμού** η **μιντιακή φαντασμαγορία** χαρακτηρίζει τον τηλεοπτικό χώρο που κυριαρχείται από τη λάμψη των εφήμερων τηλεοπτικών αστέρων.
- Οι κυβερνήσεις **εξέθρεψαν** και **γιγάντωσαν** το **πελατειακό κράτος** εξαγοράζοντας τις συνειδήσεις των πολιτών με την προσφορά θέσεων εργασίας.
- Οι **ιντερνετικές υπηρεσίες** με αρωγό την τεχνολογική ανάπτυξη **εξελίχθηκαν** προσφέροντας πολλές δυνατότητες στους χρήστες του διαδικτύου.
- Η τηλεόραση **έχει χάσει** τον παιδευτικό της ρόλο και **δεν υπηρετεί** τις ανάγκες της σύγχρονης **ποιοτικής ενημέρωσης**.

³ Έκφραση –έκθεση Γενικού Λυκείου τεύχος Β΄, σελ.14-22

⁴ Έκφραση –έκθεση Γενικού Λυκείου τεύχος Β΄, σελ.54

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2016
Α΄ ΦΑΣΗ

E_3.Nλ2Γ(α)

Γ2.⁵

- **Εν τω μεταξύ στον υπόλοιπο κόσμο το μέσο αλλάζει:** η σύνταξη στην παραπάνω πρόταση είναι ενεργητική.
- **οι ιντερνετικές υπηρεσίες αναδιαμορφώνουν τα προϊόντα του στον τομέα τόσο της ενημέρωσης, όσο και της ψυχαγωγίας:** η σύνταξη στην πρόταση είναι ενεργητική.
- **ενώ οι απαιτήσεις από την αισθητική εικόνας και σεναρίων έχουν απογειωθεί:** η σύνταξη στην πρόταση είναι παθητική.

Μετατροπή της σύνταξης στην αντίθετή της

Εν τω μεταξύ στον υπόλοιπο κόσμο το μέσο αλλάζει, τα προϊόντα του στον τομέα τόσο της ενημέρωσης, όσο και της ψυχαγωγίας αναδιαμορφώνονται από τις ιντερνετικές υπηρεσίες, ενώ η αισθητική εικόνας και σεναρίων έχει απογειώσει τις απαιτήσεις.

Γ3.⁶

- Αναζητήσαμε στα ελληνικά κανάλια τις λιγιστές εξαιρέσεις ποιοτικών ξένων σειρών
- παραδομένος στη επιθυμία υπερβολικής κατανάλωσης αγαθών
- αξιοποίησε την τεχνολογική εξέλιξη και τις τυποποιημένες ψυχαγωγικές εκπομπές
- επαναλάμβανε μονότονα ηθικές διακηρύξεις και πρότυπα του ασπρόμαυρου κινηματογράφου
- **μεγαλώνουν την απόσταση**

Δ.^{7,8}

**Τίτλοι ...παρακμής για την ελληνική τηλεόραση;
Τηλεόραση ώρα μηδέν.**

Αν και η τηλεόραση είναι ένα εκπληκτικό τεχνολογικό μέσο ενημέρωσης, σήμερα λειτουργεί σαν ένας σιωπηρός οδηγός συμπεριφοράς που επιβάλλει τον τρόπο σκέψης, αλλά διαθέτει ταυτόχρονα και εμπορικό χαρακτήρα και ως εκ τούτου η ποιότητα των τηλεοπτικών εκπομπών θυσιάζεται στο βωμό των κερδοσκοπικών συμφερόντων. Προβάλλει ευτελή προγράμματα τα οποία υποβαθμίζουν το πνευματικό και το αισθητικό επίπεδο των θεατών και υπονομεύουν πολλούς τομείς της συλλογικής ζωής.

Ατομικό επίπεδο

Η κοινωνία του τηλεοπτικού θεάματος αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της σύγχρονης ζωής. Όμως η καθηλωτική δύναμη της εικόνας της σε

⁵ Έκφραση –έκθεση Γενικού Λυκείου τεύχος Β΄, σελ.45,266

⁶ Έκφραση –έκθεση Γενικού Λυκείου τεύχος Α΄, σελ.44-46

⁷ Έκφραση –έκθεση Γενικού Λυκείου τεύχος Β΄, σελ.56-61

⁸ Θεματικοί κύκλοι, σελ.169-188

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2016
Α΄ ΦΑΣΗ

E_3.Nλ2Γ(α)

συνάρτηση με την ολοκληρωτική επικράτηση της υποκουλτούρας που τη χαρακτηρίζει, διαμορφώνει τη νοοτροπία, τη συμπεριφορά και τις αντιλήψεις εν γένει των ανθρώπων.

- Το χαμηλό επίπεδο των τηλεοπτικών εκπομπών υποβαθμίζει την αξία της πνευματικής καλλιέργειας και της μόρφωσης, αυξάνει τη γλωσσική ένδεια και οδηγεί στην πνευματική νωθρότητα. Τα περιορισμένα ποσοτικά ερεθίσματα της τηλεόρασης δεν είναι αρκετά ώστε να συντελέσουν στην πνευματική άνοδο και να προστατεύσουν τους θεατές από την τηλεοπτική αποχαύνωση, την αδράνεια και τη μαζοποίηση. Και επειδή η τηλεόραση αποτελεί βασικό στοιχείο του σύγχρονου περιβάλλοντος, η διανοητική εξέλιξη των ανθρώπων εξαρτάται από αυτήν.
- Τα τηλεοπτικά προγράμματα δίνουν έμφαση στο ανούσιο και το ευτελές και παράλληλα υπερπροβάλλουν και επιβάλλουν υλιστικά πρότυπα. Εξιδανικεύουν τον υλικό ευδαιμονισμό και προωθούν τον καταναλωτισμό. Με τον τρόπο αυτό, όμως, δεσμεύουν ψυχικά τους τηλεθεατές που απαξιώνουν τις πραγματικές και ουσιαστικές χαρές της ζωής και εγκλωβίζονται σε ένα αδιάκοπο κυνήγι για την κάλυψη των ολοένα αυξανόμενων υλικών αναγκών τους. Μάλιστα πολύ συχνά, όταν αδυνατούν να ικανοποιήσουν τις επιθυμίες τους, απογοητεύονται, θυμώνουν, παρασύρονται και παύουν να σκέφτονται ορθολογικά.
- Η θεματολογία πολλών εκπομπών περιστρέφεται γύρω από αφελή και ανούσια ζητήματα. Προβάλλονται εκπομπές χαμηλού κόστους (π.χ. ξένες, μη ποιοτικές σειρές) και συγκεκριμένης αισθητικής και θεματικής αντίληψης, παραγγορίζοντας άλλες επιλογές, ωφελιμότερες για το κοινό. Αυτό έχει ως επακόλουθο να καταστρατά ο τηλεθεατής τον πολύτιμο ελεύθερο χρόνο του σε προϊόντα υποκουλτούρας και να στερείται τα οφέλη της γνήσιας ψυχαγωγίας, την επαφή με τα ποιοτικά θεάματα ή άλλες ενασχολήσεις που καλλιεργούν την αίσθηση του ωραίου.
- Η τηλεόραση καλλιεργεί τυποποιημένα πρότυπα ζωής, συμπεριφοράς και σκέψης. Ειδικότερα, προβάλλεται το πρότυπο του ανθρώπου που διεκδικεί με κάθε μέσο, θεμιτό και αθέμιτο, την απόκτηση δύναμης και χρήματος, ανάγοντας με αυτόν τον τρόπο το χρήμα σε υπέρτατη αξία και τον εύκολο και γρήγορο πλουτισμό σε πλεονέκτημα. Υπερπροβάλλει και μυθοποιεί την εξωτερική ομορφιά ενισχύοντας την ανάγκη του «φαίνεσθαι» έναντι του «είναι». Καθορίζει τις ενδυματολογικές επιλογές των νέων, ακόμα και τις διατροφικές τους συνήθειες. Αφαιρεί την παιδικότητα και ωθεί στην πρόωρη σεξουαλική αφύπνιση.
- Ο ψεύτικος κόσμος της τηλεόρασης επιδρά και στην ψυχική ισορροπία, όλων των ηλικιών και ειδικά των παιδιών. Η προβολή σκηνών ωμής βίας, η ηρωοποίηση των εγκληματιών, η πληθώρα των αντικοινωνικών τύπων είτε προκαλούν φοβίες, ανασφάλειες και ψυχική αγωνία είτε επισύρουν την εξοικείωση με τα δραματικά γεγονότα. Σε πολλές περιπτώσεις

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2016
Α΄ ΦΑΣΗ

E_3.Nλ2Γ(α)

ενεργοποιούνται οι μηχανισμοί μίμησης της συμπεριφοράς, η ταύτιση με βίαιους ήρωες, η απευαισθητοποίηση στη βία και τελικά η αποδοχή της ως στάσης ζωής.

Συλλογικό επίπεδο

Η τηλεοπτική υποκουλτούρα και η εμπορευματική νοοτροπία που λειτουργεί ισοπεδωτικά, έχει μεγάλη απήχηση στην κρυστάλλωση της κοινής γνώμης και στον προσανατολισμό του συνόλου της κοινωνίας.

- Η τηλεόραση καλλιεργεί τη συλλογική αμνησία, αφού το κύριο χαρακτηριστικό της είναι η επικαιροποίηση των ειδήσεων, η εξασφάλιση της τηλεθέασης και κατ' επέκταση η μεγιστοποίηση των κερδών αποκλείοντας την εμβάθυνση στην ουσία. Διοχετεύει αδιασταύρωτες πληροφορίες με καταγιστικό ρυθμό, αποσιωπά άλλες απαραίτητες και παραχαράσσει την αλήθεια. Αποτέλεσμα αυτής της πρακτικής είναι να αποπροσανατολίζει τους δέκτες, να αμβλύνει την πολιτική τους συνείδηση και να τους καθιστά αμέτοχους στη λήψη αποφάσεων που αφορούν τη ζωή τους και το δημόσιο βίο.
- Οι τηλεοπτικοί σταθμοί στοχεύουν στην ομογενοποιημένη και ελεγχόμενη από τους ίδιους συμπεριφορά του κοινού, ώστε να το χειραγωγούν για οικονομικούς, κυρίως, λόγους. Αποθεώνονται άσημοι ή διάσημοι, προωθείται ο εντυπωσιασμός ή η αναγνωρισιμότητα και καλλιεργούνται στερεότυπα για τη ρόλο της γυναίκας, τους αλλοδαπούς, τους ανθρώπους που η εικόνα τους παρεκκλίνει από το αποδεκτό πρότυπο, για τους έχοντες και τους μη έχοντες οικονομική δύναμη. Έτσι αναπτύσσεται το αίσθημα της ανασφάλειας, της χαμηλής αυτοεικόνας και αυτοεκτίμησης. Όλα αυτά διαμορφώνουν ευνοϊκές συνθήκες για την επικράτηση συγκεκριμένων ιδεολογικών και εμπορικών επιλογών και ενισχύουν τις κοινωνικές ανισότητες.
- Η επίδραση της τηλεόρασης είναι εμφανής και στην έξαρση πολλών φαινόμενων κοινωνικής παθολογείας της σημερινής εποχής όπως είναι: ο απομονωτισμός, η εσωστρέφεια των ανθρώπων, οι επιδερμικές σχέσεις, ο σκληρός και χωρίς όρια ανταγωνισμός που δεσπόζει στις ταινίες, η αύξηση της εγκληματικότητας, η ενίσχυση του φανατισμού και του ρατσισμού, με τον τρόπο που αναδεικνύονται και ενισχύονται από τις ενημερωτικές εκπομπές, η εξάπλωση των ναρκωτικών.
- Η τηλεόραση, σήμερα, σε μία εποχή που η φτώχεια, η ανεργία, η ενδοοικογενειακή βία, τα ψυχικά νοσήματα, τα εγκλήματα κατά των γυναικών, οι αυτοκτονίες, βρίσκονται στο απόγειό τους, δημιουργεί έναν κόσμο ψευδαισθήσεων και ευμάρειας, εκμεταλλεύεται τον ανθρώπινο πόνο και αντί να προσφέρει ανακούφιση, προκαλεί θλίψη, οργή και αφόρητη πλήξη, εντείνει το κοινωνικό αδιέξοδο και το δικαιολογημένο αίσθημα αδικίας στην πλειονότητα των πολιτών.

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2016
Α΄ ΦΑΣΗ

E_3.Nλ2Γ(α)

- Η μαζική προβολή ξένων τηλεοπτικών σειρών, εκπομπών και κινηματογραφικών ταινιών εντείνει την ξενομανία και συντελεί στην πολιτιστική αλλοτρίωση του λαού. Αξιοσημείωτο είναι πως η υποταγή σε ξενικά ήθη θέτει σε κίνδυνο τη διατήρηση της παράδοσης και τη διαφύλαξη της ξεχωριστής φυσιογνωμίας του λαού. Κι αυτό γιατί διευκολύνουν τη διείσδυση πολιτισμικών στοιχείων που συνιστούν απειλή για τη διαφύλαξη της εθνικής ταυτότητας και καταδικάζουν το λαό μακροπρόθεσμα στη σταδιακή παρακμή και την πολιτιστική εξαφάνιση.

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ

Όπως έγινε αντιληπτό η τηλεόραση επιδρά αρνητικά στην προσωπικότητα όλων και ειδικότερα των νέων. Με τη δύναμη της εικόνας διοχετεύει σε αυτούς έναν ολόκληρο κόσμο εμπειρίας, χωρίς να ακολουθεί πάντα ποιοτικούς δρόμους και ηθικές επιλογές. Ωστόσο, ο αφορισμός ή η δαιμονοποίηση του τηλεοπτικού μέσου δεν είναι η λύση στο πρόβλημα. Απαιτείται, αντίθετα, η συνειδητοποίηση ότι οι σημερινοί νέοι βιώνουν την τηλεοπτική εικόνα και μπορούν να την αξιοποιήσουν δημιουργικά, αν γίνουν κατάλληλες παρεμβάσεις και τηρηθούν συγκεκριμένες προϋποθέσεις.

Β΄ ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ

Οι τηλεοπτικοί σταθμοί:

- Επιβάλλεται η βελτίωση των παρεχόμενων εκπομπών. Οι υπεύθυνοι των τηλεοπτικών καναλιών οφείλουν να συνειδητοποιήσουν την ευθύνη τους προς το κοινωνικό σύνολο και, διαθέτοντας τόσο επιστημονική κατάρτιση όσο και ήθος, να σχεδιάσουν την προβολή ενός προγράμματος που θα σέβεται τη νοημοσύνη και την αισθητική του κοινού.
- Τήρηση του κώδικα δεοντολογίας και απαλλαγή από τη στείρα εξυπηρέτηση οικονομικών, πολιτικών ή και άλλων συμφερόντων που τους οδηγούν σε εμπροθεματοποιημένες επιλογές. Με δεδομένη την παραπάνω πρόθεση, δίνεται έμφαση στην προστασία του παιδιού από τηλεοπτικά θεάματα που υπερπροβάλλουν τη βία, μεταδίδουν υλιστικά πρότυπα και επιβάλλουν, άμεσα ή έμμεσα, διαφημιστικές καταναλωτικές επιλογές.
- Προβολή προγραμμάτων που βοηθούν στην καλλιέργεια του νου (π.χ. ενημερωτικές εκπομπές με ποικίλη θεματολογία, συζητήσεις με στόχο την κριτική στάση και τη γόνιμη αμφιβολία, προώθηση του υγιούς διαλόγου, ντοκιμαντέρ, εκπομπές εκπαιδευτικής τηλεόρασης, προβολή πνευματικών ανθρώπων, αφιερώματα στη δράση σημαντικών προσώπων που λειτουργούν ως πρότυπα, βιβλιοπαρουσιάσεις κ.λ.π.)
- Προγράμματα που λειτουργούν ως μέσο ψυχαγωγίας (π.χ. προβολή ταινιών με κοινωνικό προβληματισμό, τηλεοπτικές σειρές που προάγουν την αισθητική συγκίνηση και περνούν διαχρονικά μηνύματα ως μέσο

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2016
Α΄ ΦΑΣΗ

E_3.Nλ2Γ(α)

αντίστασης σε πρότυπα μαζικής κουλτούρας, παιχνίδια που ελέγχουν ποικίλες γνώσεις, κοινωνικές εκπομπές για αφύπνιση και ευαισθητοποίηση, παρουσίαση εθελοντικών δράσεων, προγράμματα που στηρίζουν την παράδοση και συμβάλλουν στη μετάδοσή της, προβολή του αθλητισμού και γενικότερα ιδέες για δημιουργική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου κ.λ.π.)

Το κράτος:

- Είναι επιθυμητός ο δημοκρατικός χαρακτήρας των τηλεοπτικών μέσων. Η δυνατότητα για πλουραλιστική ενημέρωση, μετάδοση πολύπλευρων ερεθισμάτων, ισότιμη προσέγγιση και ανάδειξη κοινωνικών ομάδων είναι μερικά από τα στοιχεία που συνθέτουν το κατοχυρωμένο, νομικά, πλαίσιο της λειτουργίας τους. Αν αυτά και άλλα πολλά διασφαλίζονται με ουσιαστικό τρόπο, τότε δημιουργούνται οι κατάλληλες συνθήκες για τη διαμόρφωση ενός ποιοτικού προγράμματος που θα στηρίζει τη δημοκρατική δομή της κοινωνίας.
- Οι τηλεοπτικές εκπομπές, συχνά, παρεκκλίνουν από τον προορισμό τους, για να υπηρετήσουν ιδιοτελείς σκοπιμότητες. Επομένως, απαιτείται να δράσει η πολιτεία, προκειμένου να θεσπίσει μηχανισμούς προστασίας και ελέγχου του δέκτη από την ασυδοσία και την κατάχρηση της τηλεόρασης. Ειδικότερα, το Ε.Σ.Ρ. να παρεμβαίνει, χωρίς να καταργεί την ελευθερία έκφρασης, αλλά να θέτει φραγμούς και να συγκρατεί την τηλεόραση από την ακρότητα και την υπερβολή (π.χ. επιβολή προστίμων, επίπληξη για την αναπροσαρμογή του προγράμματος, διακοπή κάποιας εκπομπής κ.λ.π.)

Ο δέκτης:

- Η τηλεόραση, που κυριαρχεί στο σύγχρονο ελληνικό τοπίο, δεν εκφράζει μόνο τις επιλογές των ανθρώπων της, αλλά αντικατοπτρίζει τον τρόπο σκέψης και δράσης του ευρύτερου κοινού. Ο δέκτης, ανάλογα με το πνευματικό και πολιτισμικό του επίπεδο, αποθεώνει ή απορρίπτει τηλεοπτικά πρότυπα και αξίες. Η ευθύνη του στην ποιότητα της τηλεόρασης που προβάλλεται είναι βαρύτατη.
- Απαιτείται, λοιπόν, ένας κριτικά σκεπτόμενος και καλλιεργημένος νέος, που επεξεργάζεται όλα τα μηνύματα και ερεθίσματα. Βρίσκεται σε διαρκή εγρήγορση, ώστε να απαιτεί ουσιαστική και ποιοτική ενημέρωση και ψυχαγωγία. Διαθέτοντας επιλεκτική και αφαιρετική ικανότητα, δεν παρακολουθεί ανεξέλεγκτα οτιδήποτε προωθείται από τους τηλεοπτικούς πομπούς, αλλά διακρίνει τις εκπομπές που σέβονται και αναβαθμίζουν την προσωπικότητά του.
- Είναι ένας ενεργός πολίτης, που αποζητά το ουσιώδες, διαμορφώνοντας με ωριμότητα την κοινωνική και πολιτική του συνείδηση.

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2016
Α΄ ΦΑΣΗ

E_3.Nλ2Γ(α)

- Δεν θεοποιεί την τηλεόραση αλλά την εντάσσει στην παιδευτική και ψυχαγωγική πλευρά της ζωής του συνδυάζοντάς την με μια ευρύτερη δημιουργική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου. Βέβαια, αυτός ο νέος θα προκύψει με προετοιμασία και βοήθεια από την οικογένεια και το σχολείο.

Οικογένεια:

- Διακριτικός έλεγχος στην επιλογή των τηλεοπτικών προγραμμάτων που παρακολουθεί ο νέος.
- Οι γονείς να αποτελούν θετικά πρότυπα απορρίπτοντας τη θέαση τηλεοπτικών υποπροϊόντων. Ο κοινός ελεύθερος χρόνος με τα παιδιά τους δίνει την ευκαιρία να αναδείξουν τα κριτήρια μιας ποιοτικής επιλογής στον τρόπο προσέγγισης της τηλεόρασης.
- Συζήτηση για τους κινδύνους της τηλεόρασης και για τους μηχανισμούς βάσει των οποίων λειτουργεί. Έτσι, ο νέος αντιλαμβάνεται τις βαθύτερες σκοπιμότητες και υιοθετεί, τελικά, μια στάση γόνιμης αμφισβήτησης.
- Ενθάρρυνση για δημιουργική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου και αποφυγή της εξάρτησης του νέου από το τηλεοπτικό μέσο.

Σχολείο:

- Ενσωμάτωση στο πρόγραμμα σπουδών του σχολείου μαθημάτων και δραστηριοτήτων που εξοικειώνουν τους νέους με το χώρο της τηλεόρασης και τους βοηθούν να αναγνωρίζουν και να αντιμετωπίζουν τους κινδύνους (π.χ. διοργάνωση ημερίδων, ενημέρωση από δημοσιογράφους, διαγωνισμοί αρθρογραφίας κ.λ.π.)
- Καλλιέργεια κριτικής σκέψης, μετάδοση της αξίας της υγιούς αμφισβήτησης και μύηση στο ουσιώδες, στοιχεία που θωρακίζουν τους νέους απέναντι σε υπερκαταναλωτικά πρότυπα και εμπορευματοποιημένους τρόπους διασκέδασης.
- Σχολιασμός φαινομένων βίας ή εκπομπών που εμπορευματοποιούν τον ανθρώπινο πόνο, ώστε ο νέος να καλλιεργήσει έγκαιρα την κοινωνική του συνείδηση. Τέτοιες συζητήσεις μπορούν να ενταχθούν στο πλαίσιο ορισμένων μαθημάτων, όπως η Κοινωνιολογία, η Νεοελληνική Γλώσσα κ.λ.π.
- Ανθρωπιστική αγωγή και καλλιέργεια ήθους, προκειμένου οι νέοι να απεγκλωβιστούν από το ωφελιμιστικό πρότυπο του υλιστή ανθρώπου που σήμερα προβάλλεται από τα κανάλια της τηλεόρασης.
- Όσο σημαντικό είναι να μάθουν τα παιδιά να γράφουν και να αναλύουν ένα κείμενο, άλλο τόσο σημαντικό είναι να μάθουν να αποκωδικοποιούν τα μηνύματα της τηλεόρασης. Ο εκπαιδευτικός, λοιπόν, οφείλει να τα εξοπλίσει με πνευματικά εφόδια (γνώσεις, δημιουργική και κριτική σκέψη,

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2016
Α΄ ΦΑΣΗ

E_3.Nλ2Γ(α)

φαντασία, γλωσσική έκφραση) για να επιλέγουν και να ερμηνεύουν ορθά τα τηλεοπτικά ερεθίσματα.

- Αξιοποίηση της τηλεόρασης στην εκπαιδευτική διαδικασία. Για παράδειγμα, είναι θεμιτή η προβολή ενός ντοκιμαντέρ, μιας ταινίας ή μιας κοινωνικής εκπομπής, είτε για τη μετάγχιση γνώσεων είτε για την οργάνωση ενός υγιούς διαλόγου και την άσκηση πειθούς.
- Καλλιέργεια της ορθής σχέσης του νέου με την παράδοση και μύηση σε διάφορες μορφές γνήσιας τέχνης. Ο νέος διαμορφώνει αισθητικά κριτήρια, κατανοεί την πολιτισμική αξία των ανθρώπινων δημιουργημάτων και είναι σε θέση ως δέκτης να αποτιμήσει τα τηλεοπτικά προϊόντα, να απορρίψει εμπορευματοποιημένες επιλογές και να απαιτήσει μια πολιτισμική αναβάθμιση των προγραμμάτων. Για την επίτευξη αυτού του στόχου είναι αναγκαίες πολιτιστικές εκδηλώσεις στο χώρο του σχολείου, πρωτοβουλίες των παιδιών για ανάδειξη της τοπικής τέχνης, ενίσχυση σχετικών μαθημάτων (π.χ. Νεοελληνική Λογοτεχνία).

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Αβίαστα προκύπτει πως η ευθύνη για την ποιότητα της εγχώριας τηλεόρασης και των προγραμμάτων της βαραίνει τόσο τον πομπό του τηλεοπτικού μηνύματος όσο και τον δέκτη. Στις τηλεοπτικές οθόνες αντανακλώνται τα προβλήματα μιας κοινωνίας αλλά και οι ελλείψεις της σε πνευματικό και πολιτισμικό επίπεδο. Αν θέλουμε, λοιπόν, μια αναβαθμισμένη τηλεόραση, οφείλουμε να προσπαθήσουμε με όλες μας τις δυνάμεις και από τη θέση που κάθε φορά μας ανάλογεί, για να την αναδείξουμε σε παιδευτικό και ψυχαγωγικό μέσο. Μόνο έτσι θα την απεγκλωβίσουμε από την επαναλαμβανόμενη κατηγορία που της αποδίδεται για αδρανοποίηση και μαζοποίηση της σκέψης.